

Sergii Belemets, PhD Student

*Private Higher Education Institution "European University"
Kyiv, Ukraine*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-569-3-21>

FINANCIAL SECURITY OF ENTERPRISES UNDER MARTIAL LAW: STRATEGIC APPROACHES TO PRESERVING AND RECOVERING FIXED ASSETS

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: СТРАТЕГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

У контексті глибоких трансформацій соціально-економічного середовища, зумовлених введенням воєнного стану, фінансова безпека підприємств постає як системоутворюючий чинник стабілізації господарської діяльності. Особливу значущість набуває проблема забезпечення стійкого функціонування та відтворення основних засобів як матеріально-технічної бази, що формує потенціал відновлення продуктивних сил національної економіки. Актуальність формування стратегічних підходів полягає у необхідності інтеграції фінансових, управлінських і технологічних інструментів для протидії деструктивним зовнішнім впливам, мінімізації втрат і забезпечення безперервності виробничого процесу в умовах підвищеної невизначеності та ризиків [2, с. 863].

У контексті воєнної економіки фінансова стійкість підприємства набуває статусу ключового індикатора адаптивної здатності суб'єкта господарювання до екстремальних умов функціонування. Вплив системної нестабільності проявляється у багатофакторному тиску на ліквідність, що зумовлюється одночасним зростанням операційних витрат, обмеженим доступом до джерел фінансування та ускладненням платіжної дисципліни з боку контрагентів. Втрата платоспроможності підприємств часто має кумулятивний характер, що пов'язано із деградацією фінансових потоків, інфляційними шоками, девальваційними процесами та зниженням оборотності активів.

Критичне порушення логістичних і виробничих ланцюгів доданої вартості трансформується у довгострокові ризики, що мають як економічний, так і соціальний вимір. У зв'язку з цим пріоритетним завданням стає впровадження комплексних механізмів фінансового моніторингу, які дозволяють оперативно виявляти симптоматику кризових явищ та ідентифікувати зони фінансової вразливості. Важливе місце займає побудова системи ризик-менеджменту, орієнтованої на сценарний аналіз, раннє попередження та динамічне коригування фінансових стратегій у відповідь на трансформацію зовнішнього середовища [3, с. 116].

Слід зазначити, що у сучасних умовах ведення бойових дій на значних територіях України забезпечення збереження та ефективного використання основних засобів підприємств перетворюється на критичний вектор стратегічного управління. Воєнна деструкція унеможливорює функціонування традиційних моделей експлуатації основних фондів, провокуючи необхідність розробки альтернативних механізмів з акцентом на мобільність, адаптивність та безпеку матеріально-технічної бази. Механізми мінімізації втрат активів охоплюють не лише фізичний захист майна, але й правові інструменти його переоформлення, страхування та переміщення у зони зниженої загрози.

Евакуація обладнання та технологічного устаткування з територій, охоплених бойовими діями, вимагає високого рівня скоординованості між логістичними, фінансовими та управлінськими структурами. Важливу роль відіграє наявність оперативної карти ризиків, що дозволяє підприємствам швидко ідентифікувати критичні вузли у ланцюгу вартості та приймати рішення щодо фізичного переміщення або дистанційного управління ресурсами. Паралельно реалізується комплекс заходів із консервації виробничих потужностей, зокрема – герметизація об'єктів, демонтаж ключових вузлів, протиаварійне зміцнення конструкцій та формування резервного фонду запчастин [1].

Особливої актуальності набувають адаптивні стратегії управління основними засобами, що передбачають створення гнучких моделей розміщення та використання активів на основі динамічного прогнозування загроз. У цьому контексті цифровізація процесів управління стає не просто технологічним трендом, а необхідною умовою виживання підприємства: впровадження автоматизованих систем моніторингу, дистанційної діагностики стану основних засобів, інтеграція з геоінформаційними системами

дозволяють досягти більш високого рівня ситуаційної обізнаності й своєчасного реагування на потенційні втрати. Таким чином, у період системної нестабільності акцент переноситься з утилітарного використання ресурсів на їх збереження як основу для післявоєнної відбудови та реіндустріалізації національної економіки [2, с. 874].

Інвестиційне відтворення втрачених або деградованих виробничих потужностей має здійснюватися на основі структурно-функціонального аналізу потенціалу підприємства, з урахуванням пріоритетності капіталомістких об'єктів, що мають мультиплікативний ефект для суміжних галузей. У цьому контексті особливої ваги набуває диверсифікація джерел фінансування, включаючи активізацію механізмів залучення прямих та портфельних іноземних інвестицій, інструментів міжнародної технічної допомоги, а також фінансових ресурсів в межах державних програм відновлення.

Одним із ключових напрямів стратегічного управління в післякризовий період є формування довгострокових механізмів модернізації та інвестиційного відтворення основних засобів, що включає:

- розроблення стратегічних планів реконструкції матеріально-технічної бази з урахуванням оцінки втрат і пріоритетів відновлення;

- диверсифікацію джерел фінансування, зокрема залучення прямих іноземних інвестицій, грантових ресурсів, позик міжнародних фінансових організацій;

- використання потенціалу державних програм підтримки реального сектору економіки;

- впровадження моделей державно-приватного партнерства для реалізації капіталомістких проєктів у післякризовий період;

- забезпечення нормативно-правової підтримки процесів модернізації з акцентом на прозорість, економічну доцільність та стійкість фінансових потоків [4].

Таким чином, забезпечення фінансової безпеки підприємств в умовах воєнного стану невіддільне від стратегічного підходу до збереження, адаптації та інвестиційного відтворення їхньої матеріально-технічної бази. Комплексне поєднання антикризового менеджменту, цифровізації управлінських процесів, інституційної підтримки та диверсифікації джерел фінансування формує підґрунтя для відновлення виробничого потенціалу, мінімізації втрат і забезпечення сталого функціонування підприємств як ключових

суб'єктів економічної стабільності й післявоєнної реіндустріалізації України.

Література:

1. Колісник О. П., Приходько К. К. Облік і контроль основних засобів в умовах воєнного стану. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 7. URL: <https://www.reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-09-03/2023-7-09-03> DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-09-03> (дата звернення: 09.04.2025).
2. Попова Г., Положенцева К., Акопов С. Управління бізнесом та фінансова діагностика в умовах війни. *Наукові перспективи*. 2024. № 2 (44). С. 862–877. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2\(44\)-862-877](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2(44)-862-877).
3. Ситник Н., Половко Д. Фінансова безпека підприємства в умовах війни: цілі, пріоритети й шляхи забезпечення. *Галицький економічний вісник*. 2024. Т. 91. № 6. С. 111–122.
4. Скотний П., Доценко Т., Горюнова К., Фалович Н., Мазій Н. Вплив воєнного стану на управлінські рішення щодо забезпечення фінансової безпеки підприємств. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. №4 (57). С. 197–206. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcactp.4.57.2024.4456>